

การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง
ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา*

AN APPLICATION OF PRINCIPLE OF SĀRĀNĪYADHAMMA INTO THE
PROMOTION OF LIVING TOGETHER OF THUNGLA-ONG COMMUNITY,
BANGWAN SUB-DISTRICT, GURABURI DISTRICT,
PANG-NGA PROVINCE

พระธนบูลย์ สุวณโณ (หันมนตรี)

Phra Thanabool Suwanno (Hunmontree)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pisit340@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา 2) เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-interview)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การอยู่ร่วมกัน มีสาระสำคัญนั่นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวัน อาทิ การยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้ 2) หลักสาราณียธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน ทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักปลูกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่า 3) หลักการอยู่ร่วมกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และ

* Received 31 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตาม สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง และสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลักร้อย และควรแสดงท่าทีต่อส่วนรวม เช่น เมื่อได้ทรัพยากรมาด้วยความสุจริต ควรแบ่งปันทรัพยากรนั้นอย่างเหมาะสม ควรเว้นจากการคบบุคคล ที่จะนำความเสื่อมมาให้ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญ ควรที่จะทำกิจ หน้าที่ให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่บุคคลและส่วนรวมอย่างสูงสุด

คำสำคัญ : หลักสาราณียธรรม, การส่งเสริม, การอยู่ร่วมกัน

Abstract

This thesis entitled ‘An application of Principle of Sārāṇīyadhamma into the promotion of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga Province’ has three objectives: to study the sates of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga province, 2) to study the principle of Sārāṇīyadhamma in Theravada Buddhism, and 3) to apply the principle of Sārāṇīyadhamma into the promotion of living together of Thungla-ong Community, Bangwan Sub-District, Guraburi District, Pang-nga province. This is qualitative research done by studying documents and in-depth interview.

In the research, it was found that living together is of essential existence, that is, it shows the uniqueness of man or group of people where certain culture and tradition could be purposely cultivated and passed to the next generation whereby they could be utilized in daily life, such as, the acceptance of ways of life, It is strongly believed that the principle of Sārāṇīyadhamma is purposely assigned to remind people of how beneficial the uniqueness of a community is; such a principle make people love one another and have mutual understanding while living together where harmonious and helpful support of one another would be gradually made. Under this situation, people will not seek any violence. Instead they come to realize the most beautiful value of living together through mindfulness. it is necessary for a community to apply the principle of

Sārāṇīyadhamma into the improvement of the quality of life in all systems of faculty through the propagation of virtues by which one achieves the quality of life; one should persuade the community's fellows in the level of family, community and society to follow the aforesaid principle where the immunity would be brought back to the pluralism of society in postmodern period. Apart from this, one should have positive attitude towards public, that is, once rightly gained certain property, it should be divided in a proper way, one should avoid association with those who could bring him bad thing, and one should associate with those who have the same agreement on good conduct in act, word and mind. Based on these ways of living life, the long term benefit would be brought about to both oneself and society as a whole.

Keywords: Sārāṇīyadhamma, the promotion, An application

บทนำ

การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนทำให้เรารู้สึกว่าเรามีเพื่อน เพื่อนที่เรารู้จักเป็นอันดับแรกสุดก็คือ ครอบครัวของเราเอง ถัดไปคือครอบครัวข้างเคียง หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และที่สุดคือประเทศ (สนธยา พลศรี, 2547) และตามปกติคนทั้งหลายนั้นจะอยู่ร่วมกันได้ดี ต่อเมื่อมีความเชื่อหรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างหนึ่ง อย่างเดียวกัน ชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา เป็นอีกชุมชนหนึ่ง ที่บุคคลในชุมชนได้มีการแบ่งแยก แยกความสามัคคีไม่มีความกลมเกลียวกันในชุมชน ต่างยึดถือเอาแต่ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความระแคะระคายหวาดระแวงต่อกันในชุมชน แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก ไม่ประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน อัจฉาริษยาคนอื่น คิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน มักมีความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงานทั้งในระดับเดียวกัน หรือต่างระดับ ทำให้การทำงานไม่มีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน จึงมีความจำเป็นในการนำองค์ความรู้ทางศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (พุทธทาสภิกขุ, 2531) เพราะศาสนาถือว่าเป็นสถาบันหลักในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมมีหลักธรรมกำกับในการประพฤติปฏิบัติเพื่อนำไปสู่กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้สังคมมีกฎกติกา ระเบียบ เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคมที่ดี อันนำไปสู่การป้องกันแก้ปัญหาสังคม จากความสำคัญและความเป็นมา

ของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อการนำหลักสาราณียธรรม มาแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน นอกจากนั้นแล้ว องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปบูรณาการ เพื่อส่งเสริมชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดพิจิตร เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยการดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันอย่างมีสติมีสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรื่องการนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร มาประกอบเนื้อหาวิทยานิพนธ์ โดยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาการนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร โดยมุ่งศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร 2) ศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลจากภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(กับบุคคลสำคัญในชุมชนที่ต้องการสัมภาษณ์/ผู้รู้) แบบจำเพาะเจาะจง

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล 1) เรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 4) เรียบเรียงเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การอยู่ร่วมกัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันเป็นพวกเดียวกันของคนหรือกลุ่มคนมีองค์ประกอบทางสังคม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ตามสถานภาพและบทบาทของสมาชิก ที่ทุกคนต่างทำหน้าที่ที่เป็นสมาชิกในชุมชน ด้วยสาเหตุที่มาอยู่ร่วมกันคือมนุษย์มีระยะเวลาของการเป็นทารกยาวนานและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งงานและความร่วมมือจากบุคคลอื่น สร้างวัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีวิธีอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย เช่นต้องยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้เพราะอยู่ใต้หลังคาแห่งอุดมคติเดียวกัน ไม่ควรแบ่งแยกคนรวยและคนจน แต่มองว่าทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม เศรษฐกิจเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เพราะจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย ด้วยการใช้วาจาแห่งความรักความเมตตา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อกัน ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น อันจะนำไปสู่แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข คือ มีสันติภาพ ด้วยสันติวิธี สมานฉันท์ และความปรองดอง แต่ในปัจจุบันชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา กำลังประสบกับสภาวะการขาดความร่วมมือกันขึ้นในชุมชน ขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ต่างคนต่างมีทิฐิมานะ ขาดจิตสาธารณะในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งการแตกคอกัน ทำให้เกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ หลายระดับ ดังนี้ ในระดับครัวเรือน กำลังประสบกับปัญหาการมีรายได้น้อย การมีหนี้สิน และค่าครองชีพที่สูง ในระดับชุมชน กำลังประสบปัญหาขยะในชุมชน ปัญหายาเสพติดและปัญหาการพนัน ในระดับสังคม ชาวชุมชนทุ่งละอองกำลังประสบปัญหาเช่น ปัญหาความแตกร้างในครอบครัว ปัญหาศีลธรรมเสื่อม และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ที่มาของหลักสาราณียธรรมนั้นมาจากพระไตรปิฎก เช่นในจุฬโคสังคสูตร ในอรรถกถาอังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต ปฐมปณาสก สาราณียาทิวัตรที่ 2 เป็นต้น มีความหมายว่าธรรม

เป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน มีหลักการสำคัญ คือเป็นธรรมที่ทำให้เป็นที่ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ระลึกเคารพ เพื่อความสงเคราะห์ เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท มิ่งมงคลประกอบหลัก 6 ประการ คือเมตตา ภาวกรรม เมตตาวจกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญดา และทิวาสัญญดา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) หลักสาราณียธรรมมีคุณประโยชน์มากมาย เช่นสร้างความตระหนักรู้เตือนสติให้เกิด ความสำนึก เห็นคุณค่า และความสำคัญของหลักธรรม ที่ต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาปรับปรุงและประยุกต์ โดยนำหลักธรรม ที่ตนปฏิบัติได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในสังคมให้ปฏิบัติตาม ปรับการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมได้ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมที่เราอยู่ร่วมกันได้

การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่ละอง ตำบลบางวัน อำเภอบุรี จังหวัดพังงา ในระดับครัวเรือน จากการที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ที่ไม่สามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้นกว่าเดิม ไม่สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้ ขาดการร่วมไม้ร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจ ต้องหาเช่ากินค่า รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย มีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ประการประกอบกัน ทั้งเศรษฐกิจไม่ดี สินค้ามีราคาแพง และภาวะจำเป็นต้องสร้างหนี้สิน เป็นต้น ได้ก่อเกิดเป็นปัญหาระดับครัวเรือน ดังนั้นหลักเมตตา ภาวกรรม เมตตาวจกรรมและเมตตามโน จึงเป็นหลักส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในระดับครัวเรือนได้ ดังนี้ เมตตาวจกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกันในครอบครัว หรือเพื่อนร่วมงาน ทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ช่วยเหลือธุระกรรมด้านต่าง ๆ ด้วยแรงกาย แรงใจ อย่างมีเมตตา เมตตาวจกรรม คือ พุดกันด้วยเมตตา หมายถึง จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกันเช่น แนะนำสั่งสอนตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ พูดจริงไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ฉะนั้นบุคคลหรือครอบครัวที่จะหาความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน หรือกิจการธุรกิจครอบครัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหลักเมตตาวจกรรม คือ กล่าววาจาสุภาพ หมายถึง การกล่าวในสิ่งที่ตั้งใจด้วยความรัก ความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ตักเตือนแนะนำในสิ่งที่เห็นคุณค่าเป็นประโยชน์ เมตตามโนกรรม หมายถึง การคิดปรารถนาดี มีเมตตาต่อกัน มีมุมมองในเชิงบวกที่ดีต่อกัน คือ การมองสมาชิกในครอบครัวในชุมชนในแง่ดี คิดสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง มีวิสัยทัศน์การพัฒนา

ครอบครัวชุมชนร่วมกัน คิดกระทำแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์และสร้างสรรค์ต่อครอบครัวร่วมกัน ไม่คิดโกรธแค้น มีอคติ อิจฉาริษยา พยาบาทกัน รู้จักการให้อภัย ให้โอกาสซึ่งกันและกัน

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุกละอง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ในระดับชุมชน ที่พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึก นำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งชุมชนมากอง รวบรวมบนพื้นดิน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน และปล่อยให้เป็นการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อีกทั้งครอบครัวไม่มีดำเนินชีวิตตามหลักวิถีที่ดีงาม ผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการอบรมเยาวชนบุตรหลานอย่างถูกต้องเหมาะสม ปล่อยให้ในชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และสถานที่เสพยาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติดและเล่นพนันของเยาวชนที่กำลังก่อตัวเป็นปัญหาในปัจจุบัน ที่กำลังรอรับการแก้ไข ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำ หลัก สารณ โภคี เพื่อมาปรับส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา ดังนี้ สารณ โภคี หมายถึง การไม่เห็นแก่ตัว เอาใจใส่เปรียบกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง การแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือกันด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ การสงเคราะห์ชุมชน พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง ใช้ศิลปะศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ด้วยการมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุกละอง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพังงา ในระดับสังคม การอยู่ร่วมหรือการใช้ชีวิตการดำเนินชีวิตร่วมกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปรับเปลี่ยนมุมมองของตนที่ต่างกัน ให้กลับมาตรงกัน มีความเห็นอย่างเดียวกัน ยอมรับในเหตุผล ต้องพูดจาหรือหาข้อสรุปให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่าง ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ แต่เพียงฝ่ายเดียว จำเป็นต้องยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่นที่เป็นประโยชน์ แต่ในชุมชนทุกละอง กลับพบว่าชาวบ้านต่างคนต่างทำ มีทิฐิ ฐานะ ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่ไม่ยอมใคร ต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างทำ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่กล่าวตักเตือน จนก่อให้เกิดเป็นปัญหาความเดือดร้อนในสังคมบ้านทุกละอง เช่น ปัญหาความแตกร้างในครัวเรือน ปัญหาศีลธรรมเสื่อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำ สีสสามัญญดา เพื่อมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ดังนี้ สีสสามัญญดา หมายถึง การปฏิบัติตนให้เป็นปกติสุจริตเรียบร้อยดีงาม เป็นไปตามกรอบกฎ ระเบียบแบบแผนข้อบังคับของสังคมที่อยู่ร่วมกัน เคารพสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การไม่เลือกปฏิบัติก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนคนรุ่นหลังสามารถดำเนินตามได้ การสร้างชื่อเสียงด้านคุณงามความดีมาสู่หมู่คณะ ชุมชน สังคม

การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ปัญหาความยากจน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักเมตตาตามโนกรรม เมตตาตวจีกรรม และเมตตาทายกรรม ดังนี้ เมตตาตามโนกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี ใช้สติปัญญาพิจารณาถึงความเป็นและคุณค่าของสิ่งที่จำเป็นในชีวิต เมตตาตวจีกรรม คือ รู้จักเสวนาค้นหาบุคคลดีที่เกื้อกูลกันในอาชีพที่ตนกระทำ เมตตาทายกรรม คือ พึ่งพาตนเองได้อย่างขยันหมั่นเพียร ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยสติปัญญา รู้จักประมาณตน พออยู่ พอกิน และพอดี

ปัญหาขยะในชุมชน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ การไม่เห็นแก่ตัวเอารัดเอาเปรียบกันทั้งต่อหน้าและลับหลังในการทิ้งขยะ ช่วยเหลือกันด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ เป็นการสงเคราะห์ชุมชน

ปัญหายาเสพติด พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ การสละที่ประกอบด้วย ความเจตนา สอดส่อง ตรวจสอบ ฝ่าละอองธุลีดิน ค้นหา ทำความเข้าใจ ช่วยเหลือผ่านการบำบัด ในด้านต่าง ๆ ทั้งสุขภาพ อาชีพ การศึกษา และทางสังคม

ปัญหาการพนัน พึ่งส่งเสริมด้วยหลักสาธารณโภคี ดังนี้ คือ สร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีให้กับคนในครอบครัว ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางบวก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ปัญหาความแตกร้างในครอบครัว พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ ยอมรับในตัวตนของกันและกัน เอาใจใส่และเอื้ออาทร แสดงออกถึงความห่วงใย ทั้งในด้านการอยู่อาศัย สุขภาพกาย และใจ เงินทองทรัพย์สิน

ปัญหาศีลธรรมเสื่อม พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ การปรับมุมมองความคิดเห็นให้ถูกต้องตรงกัน ให้มีพฤติกรรมที่ดี พยายามหักหรือปลูกฝังให้เกิดความพึงใจในการรังเกียจความชั่วช้าต่าง ๆ และประทับใจในความนิยมชมชอบในคุณงามความดีทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม พึ่งส่งเสริมด้วยทฤษฎีสามัญญดา ดังนี้ คือ เมื่อนำทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ควรมีจิตใจในการถนอมรักษา ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดที่สุดเท่าที่จำเป็นจริง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษา การนำหลักสารณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ

ปัญหาการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ว่า การอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ตำบลบางวัน อำเภอดุสิต จังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่บุคคลในชุมชนมีการแบ่งแยก แตกความสามัคคีไม่มีความกลมเกลียวกันในชุมชน ต่างยึดถือเอาแต่ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความระแคะระคาย หวาดระแวงต่อกันในชุมชน แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก อิจฉาริษยากัน คิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน มักมีความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน จึงจำเป็นต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละออง ทั้งนี้ก็อภิปรายผลได้ว่า สาราณียธรรม เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้เพื่อให้เกิดความสามัคคี เพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน ทั้งเป็นหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา ที่ว่าสาราณียธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น (ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, 2538) สอดคล้องกับงานวิจัยพรุษา ประสงค์วรรณ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในแขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสงบสุขร่มเย็นเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกสังคม มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยมุ่งหวังจะได้รับความคุ้มครองและได้รับประโยชน์จากกันและกัน ชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ มีพื้นที่ 0.785 ตารางกิโลเมตร มี 6 ชุมชน ประชากร 10,509 คน มีการพัฒนาชุมชนให้มีความเรียบร้อยสะอาด มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน มีการอนุรักษ์อาคารสถานที่เก่า ๆ ไว้เป็นอย่างดีประชาชนในพื้นที่มี 3 กลุ่ม นับถือพระพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และศาสนา อิสลาม ซึ่งต่างศาสนาต่างก็มีความรักความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีการทำกิจกรรม ร่วมกันต่างช่วยกันพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีแต่สันติสุข ทั้งนี้ก็เพราะว่า ทุกคนมีความสำนึกในชาติคือถือว่าตนเป็นคนไทย รักผืนแผ่นดินไทย คน ไทยทุกคนไม่ว่าเชื้อชาติใด เมื่อมาอยู่ร่วมกันก็ถือเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นพี่น้องกัน อนึ่ง ทุกคนมีศาสนา แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็มีหลักการเดียวกันคือทุกศาสนาสอนให้ตนเป็นคนดีมีน้ำใจ มีเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่วิวาทบาดหมางกัน ประกอบอาชีพสุจริตเพื่อสร้างตน สร้างสังคม และ ประเทศชาติให้มั่นคง ทุกคนมีความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์แม้จะเป็นชาวพุทธแต่ก็ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรง

ปกครองไพร่ฟ้าประชาชนด้วยทศพิธราชธรรม เหตุปัจจัยและองค์ประกอบ ต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนต่างศาสนาในแขวงวัดกัลยาณเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร อยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งหลักการและพฤติกรรมดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสังคมต่างศาสนา ในที่อื่น ๆ ของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี (พรอุษา ประสงครณะ, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโ (มีนุสรณ์) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำหลักสาราณียธรรม 6 ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาทายกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาวจีกรรม เจ้าหน้าที่กล่าววาจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการด้านเมตตาโมกรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสาธารณโภคิ เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบด้านสี่สามัญญตา ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทัญญูสามัญญตา ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง (พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโ (มีนุสรณ์), 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันต์ สุวรรณราช ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิม ในจังหวัดสตูล” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ทำมาหากินร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบันจึงไม่เกิดความขัดแย้งเพราะเหตุต่างชาติพันธุ์ ศาสนา ค่านิยม ประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติ การประกอบอาชีพที่เหมือนกัน มีวิถีทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเดียวกัน จึงไม่เกิดช่องว่างทางชนชั้นในชุมชน ไม่มีการกดขี่ขูดรีดประชาชนในชุมชน จึงไม่มีความขัดแย้งและการปกครองของผู้ในแต่ละชุมชนที่มาจากความยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการคัดเลือกผู้นำชุมชนตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันโดยยึดหลักการเป็นตัวแทนของชนส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงกติกากฎระเบียบในการปกครอง จึงไม่มีการต่อต้านหรือขัดขวางสันติภาพจึงเกิดขึ้นกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของสองกลุ่มวัฒนธรรม (สุริยันต์ สุวรรณราช, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุไรยา วานิ และมะรอนิง สาแลมิง

(2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า ทูทางทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ระบบการปกครองที่มีความยุติธรรม ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการสื่อสารภาษาเดียวกัน เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของชาวไทยพุทธและชาวมลายุมุสลิมในพื้นที่ตำบลทรายขาว ชุมชนทรายขาวนำแนวคิดสมานฉันท์มาปรับใช้เป็นแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายุมุสลิมในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการประนีประนอม การชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจ และการร่วมมือกันของทุกฝ่ายซึ่งเป็นวิธีการที่ดีและให้ผลอย่างยั่งยืน (สุไรยา วานี และมะรอนิง สาแลมิง, 2557)

สรุป

การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรควัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวันทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักปลูกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่า จึงจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแพร่แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้ชิด และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตาม สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง และสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลันวนยุค

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้เกิดการนำหลักสาราณียธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม
2. ควรมีการสนับสนุน และส่งเสริมการวิจัยกิจกรรมทางพุทธศาสนา ที่มีการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนา พัฒนาต่อยอด และจัดดำเนินการสำหรับครอบครัว ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งจริงในสังคมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความเข้าใจในแง่มุมชีวิตและการอยู่ร่วมกันตามหลักพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2538). *ปรัชญา 201 พุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- พรอุษา ประสงค์วรรณะ. (2556). การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ใน แขวงวัดกัลป์ยาณ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระธมโม (มีนุสรณ์). (2553). การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). *สันติภาพของโลก*. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5), กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์.
- สุริยันต์ สุวรรณราช. (2551). ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิม ใน จังหวัดสตูล. ใน *รายงานวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สุไรยา วานี และมะรอนิง สาแลมิง. (2557). การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม หลักสูตรปกติ*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.